

CAMAROPS TUBULINA, NIEUW IN NEDERLAND

Gert Kremer

Kanaalweg-West 109, 7696 KA Brucht

Kremer, G.J.A. 2010. *Camarops tubulina*, new for The Netherlands. *Coolia* 53(2): 72–74.

The first collection of *Camarops tubulina* from The Netherlands is described and illustrated. It was found near Ommen (prov. Overijssel), on a moss-covered *Abies* stump.

Ooit kende ik alleen de Vliegenzwam. De vondsten van Vermiljoenhoutzwam en Grootsporige truffelknotszwam wekten mijn interesse voor schimmels pas echt. In het begin ben ik erg goed op weg geholpen door het forum van Waarneming.nl. Hier adviseerde men mij om lid te worden van de Nederlandse Mycologische Vereniging, en dat advies heb ik in 2007 opgevolgd. Aangezien ik pas op latere leeftijd met deze hobby ben begonnen, kan ik moeilijk de namen onthouden van al die zwammen; vooral met de Latijnse namen heb ik moeite. Dus beschouw ik mij zelf meer als een zoeker dan als een kenner. En als de hobby een in/ontspanning begint te worden, en de wil om soorten te zoeken toeneemt, dan gaan we dieper het bos in.

Nest met eierkolen

Op 2 november 2008 was ik op zoek naar paddenstoelen in de gemeente Ommen, dicht bij

het kasteel Eerde. Landgoed Eerde is een oud gebied. Rond 1715 werd er door de familie van Pallandt een parkbos aangelegd dat er nog steeds is. Hierin staan veel oude bomen, waaronder eik en beuk. Het is een prachtig wandelgebied, rijk aan alles wat een mens kan behagen. Op <http://www.landgoedeerde.nl> is meer informatie over dit landgoed te vinden.

Tijdens mijn zoektocht zag ik opeens een “nest” met vier grote zwarte eierkolen (zie foto op vorige pagina). Ze groeiden op een afgezaagde stobbe van een Zilverspar. De stronk was in een al wat verder verleden afgezaagd en overgroeid met mos. Het was een prachtig gezicht om de zwart glinsterende kogels in dat mos ingebed te zien zitten. Ze boeiden me, het leek alsof de inkt er uit vloeide.

Een zoektocht op internet leverde geen naam voor deze vondst op. Toen heb ik een foto van de zwammen op Waarneming.nl geplaatst, en daar gaf Ismael Wind mij de tip dat het wel eens een *Camarops* zou kunnen zijn. Met dat gegeven ging de zoektocht verder, alleen kwam ik er niet uit.

Op een gegeven moment kwam ik op de NMV webstek de naam van Bernhard de Vries tegen, die dicht bij mij in de buurt bleek te wonen. Dus heb ik hem toen gebeld en het probleem uitgelegd. Hij wilde de zwammen wel bekijken.

Een paar dagen later kreeg ik bericht van hem dat het vermoedelijk ging om een *Camarops*, mogelijk *C. lutea*. Maar er bleef enige twijfel, omdat het hout niet geel verkleurd was.

In 2009 stond de zwam weer op zijn oude plekje. Toen heb ik de draad van de zoektocht naar een benaming weer op gepakt. Ida Bruggeman-Nannenga bood aan mee te zoeken. Via haar kwam de zwam bij Atte van den Berg terecht. Deze durfde de determinatie tot *Camarops lutea* evenmin te bevestigen. Het materiaal leek er op, maar het substraat was ongebruikelijk (*C. lutea* groeit meestal op Buxus en niet op Zilverspar) en ook de geelverkleuring van het hout ontbrak.

En toen werd het weer stil.

Hulp van ver

Na de vakantie begonnen mijn vragen weer omhoog te komen. Ik vroeg daarom Ida of ze niet iemand kende die de kennis in huis had om tot een zekere determinatie van deze kogelzwam te komen. Vervolgens hebben we Dr. Brian Spooner in Kew Botanical Gardens het probleem voorgelegd. Zijn antwoord was kort en krachtig: “Stuur het maar, dan kijk ik er naar”. Dus ging op 20 november 2009 een pakje met zowel oud & droog als vers materiaal met stukjes hout op de bus richting Engeland. En op dinsdag 24 november kwam via de mail het antwoord van Brian Spooner binnen:

***Camarops tubulina* (Alb. & Schwein.) Shear**

Voorstel Nederlandse naam: Eierkolenzwam

Vruchtlichaam kussenvormig, 3–5 × 1,5 cm. Stroma met peritheciën van 1 mm breed, op verschillende hoogte in het stroma. Mond papillaat. Asci ongeveer 61 × 4 µm, 8 sporig. Sporen bruin, met twee oliedruppels, soms tweecellig lijkend maar een duidelijk septum ontbreekt, 6,5–7,5 × 3,2–3,5 µm. Geen kiemspleet of duidelijke porie. (Beschrijving van de soort uit brief van Bernhard de Vries.)

Materiaal aanwezig bij G.J.A. Kremer en in het Kew herbarium onder nummer K(M)164902.

"I have received OK the Camarops specimens. I have examined these and refer them to C. tubulina, as the perithecia are flask-like and occur at different levels, typical of this species. It is quite uncommon, but can occur on various hosts and is well known from Abies.

Kind regards, Brian Spooner"

Deze zeldzame, grote soort (vruchtlichamen kunnen tot 20 cm lang worden) groeit meestal op coniferen, soms op beuk, en is microscopisch gekenmerkt door flesvormige peritheciën die in meerdere lagen geordend zijn. De enige andere Nederlandse *Camarops*-soort die wel eens op coniferen voorkomt, *C. lutea*, verschilt van *C. tubulina* door de geelverkleuring van het hout waarop hij groeit.

Camarops tubulina is bekend uit Europa en Noord-Amerika. Hij staat niet in de Nederlandse soortenlijst en ook niet in de aanvullingen daarop, en is dus blijkbaar een nieuwe soort voor Nederland. Zoals Dr. Brian Spooner ook schrijft, is de soort in zijn hele verspreidingsgebied zeldzaam. Die zeldzaamheid hangt er waarschijnlijk mee samen dat het een soort is van (betrekkelijk) ongerepte bossen, en zulke bossen zijn zeldzaam geworden.

Ik ben erg tevreden met dit onderzoek en trots op deze vondst, en dit alles stimuleert mij in mijn hobby.

Mijn dank gaat uit naar de hulp die ik kreeg van de in dit stuk genoemde mensen.

Foto's bij dit verhaal tonen *Camarops tubulina* in verschillende stadia. Alle foto's van de auteur.

